

Dosarul nr.2r-545/2023
2-20148508-01-2r-30112023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. N. Arabadji)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Iu. Cotruță, I. Țurcan, N. Budăi)

D E C I Z I E

28 februarie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni

examinând recursul declarat de Tamara Prodan,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Gonța, Mariana Gonța și Societate cu Răspundere Limitată „AMELDAR MG” împotriva Tamarei Prodan cu privire la repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea înaintată de Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, cu privire la repunerea în termenul de apel și s-a restituit, ca fiind depus în afara termenului legal, apelul declarat de Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov,

c o n s t a t ă:

La 25 noiembrie 2020, Mihail Gonța, Mariana Gonța și S.R.L. „AMELDAR MG” au depus cerere de chemare în judecată împotriva Tamarei Prodan, solicitând încasarea prejudiciului material, în mărime de 66 870 de lei, a prejudiciului moral, în mărime de 75 000 de lei și a cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Gonța, Mariana Gonța și S.R.L. „AMELDAR MG” și s-a încasat de la Tamara Prodan în beneficiul S.R.L. „AMELDAR MG” suma de 33 435, 00 de lei, cu titlu de prejudiciu material, redusă înjumătățit și cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, constituite din taxa de stat, în mărime de 1 003,05 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în mărime de 2 000 de lei, iar, în total, suma de 36 438, 05 lei. În rest, s-a respins, ca neîntemeiată, cererea formulată de Mihail Gonța, Mariana Gonța și S.R.L. „AMELDAR MG” împotriva Tamarei Prodan cu privire la încasarea prejudiciului material, prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată.

La 23 mai 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.81), Mihail Gonța, Mariana Gonța și S.R.L. „AMELDAR MG”, reprezentați de avocatul Miroslav Căuș, au depus cerere de apel împotriva hotărârii din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând repunerea n termenul de apel, admiterea apelului, casarea parțială a hotărârii primei instanțe, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri.

Prin încheierea din 03 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de Mihail Gonța, Mariana Gonța și S.R.L. „AMELDAR MG”, reprezentați de avocatul Miroslav Căuș, cu privire la repunerea în termen și s-a restituit apelul declarat de Mihail Gonța, Mariana Gonța și S.R.L. „AMELDAR MG”, reprezentați de avocatul Miroslav Căuș, împotriva hotărârii din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depus în afara termenului legal, iar instanța refuzat să efectueze repunerea în termen.

La 11 octombrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.111) și în original, la 16 octombrie 2023, Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, a depus cerere de apel nemotivată, solicitând repunerea în termenul de apel, scutirea de la plata taxei de stat, casarea hotărârii primei instanțe cu trimiterea cauzei spre rejudecare.

Prin încheierea din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, cu privire la repunerea în termen a cererii de apel împotriva hotărârii din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. S-a restituit, ca fiind depus în afara termenului legal, apelul declarat de Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, împotriva hotărârii din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

La 29 noiembrie 2023, Tamara Prodan a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii instanței de apel, restituirea spre rejudecare a problemei soluționate, prin încheierea casată.

În motivarea recursului, recurenta a invocat că, prin cererea depusă a solicitat amânarea pentru data de 02 martie 2023, pe motiv de boala. Certificatul a fost întocmit de medic, însă nu de ea personal, iar faptul indicării greșite a datei de 2 în loc de 3, nu îi este imputabilă. Anume acest certificat a fost prezentat instanței pentru data de 02 martie 2023, însă instanța de fond a lipsit-o de posibilitate de a prezenta un alt certificat corectat de medic.

Totodată, a menționat că, deși, instanța a indicat că, ea a receptionat hotărârea la data de 27 iulie 2023, conform avizului, însă semnătura nu îi aparține ei, dar altei persoane. La fel, nu este clar expedierea hotărârii din 10 martie 2023 abia la 27 iulie 2023, or, conform cererii de apel depuse de intimați, ultimii au primit dispozitivul hotărârii la data de 22 mai 2023. O hotărâre ca sa fie contestată trebuie să fie înmănată și citită. În special, este în vârstă, fără școală terminată și nu cunoaște legislația Republicii Moldova, termenul de atac sau că se va examina în lipsa sa. Hotărârea a fost emisă în lipsa ambelor părți.

Recurenta a susținut că, întru respectarea drepturilor procesuale și întru respectarea dreptului la un proces echitabil, în sensul art. 6 CEDO, cererea urma a fi admisă și repusă în termenul de atac. Instanța de apel obligatoriu trebuia să ia în considerare vârsta, nivelul de percepție a sistemului juridic, factorul uman și să îi ofere un proces echitabil. Prima instanța s-a pronunțat în lipsa părților, iar a doua nici nu a vrut sa audă niciuna din părți.

Copia recursului declarat a fost expeditat intimaților, prin scrisoarea datată cu 30 noiembrie 2023 (f.d.156).

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea la 14 noiembrie 2023, iar cererea de recurs a fost depusă la 29 noiembrie 2023, ceea ce denotă că, recursul este declarat în termen.

Examinând prin prisma argumentelor invocate de către recurentă și a materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept pertinente speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat, urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din motivele ce succed.

Art. 424 alin.(2) din Codul de procedură civilă, Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În temeiul art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, hotărârea din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost contestată cu apel de către Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, depunând în acest sens cererea de apel nemotivată la data de 11 octombrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.111) și în original, la 16 octombrie 2023 (f.d.126-127). Totodată, apelanta a solicitat repunerea în termenul de apel.

Instanța de apel, prin încheierea din 14 noiembrie 2023, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, a respins cererea depusă de Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, cu privire la repunerea în termen a cererii de apel împotriva hotărârii din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a restituit, ca fiind depus în afara termenului legal, apelul declarat de Tamara Prodan, reprezentată de avocatul Diana Panov, împotriva hotărârii din 10 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, iar instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen (f.d.145-150).

În virtutea art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind corectă concluzia instanței de apel privind respingerea cererii de repunere în termenul de apel și restituirea apelului ca fiind depus în afara termenului legal.

În conformitate cu art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În corespundere cu prevederile art. 362 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării

dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art.116.

În conformitate cu art. 116 alin. (1), (3), (4) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.). Repunerea în termen nu poate fi dispusă decât în cazul în care partea și-a exercitat dreptul la acțiune înainte de împlinirea termenului de 30 de zile, calculat din ziua în care a cunoscut sau trebuia să cunoască încetarea motivelor care justifică depășirea termenului de procedură.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție precizează că, recurenta, în esență, a indicat că, hotărârea primei instanțe a fost recepționată la data de 27 iulie 2023 de către o altă persoană și nu de ea, însă pentru ședința de judecată din 02 martie 2023 în prima instanță, a depus cerere de amânare, pe motiv de boală.

La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, recurenta a cunoscut despre litigiul aflat pe rolul instanței de judecată, chiar a participat la examinarea cauzei în prima instanță, în ședințele de judecată din 30 iunie 2022, 27 ianuarie 2023, conform datelor din procesul-verbal al ședinței de judecată (f.d.76-77 verso), iar pentru ședința de judecată din 02 martie 2023, a fost înștiințată contra semnătură (f.d.75).

Cu referire la argumentul recurenteii precum că, la data de 02 martie 2023 a solicitat amânarea, în legătură cu starea sănătății, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, acest aspect nu exclude faptul că a cunoscut despre litigiul aflat pe rolul instanței de judecată, iar pronunțarea dispozitivului hotărârii judecătorești la data de 10 martie 2023 în lipsa participanților la proces, s-a realizat, deoarece instanța avea confirmări de înștiințare a participanților la proces. Or, în temeiul art. 102 alin. (4¹) din Codul de procedură civilă, participanții la proces înștiințați în mod legal o dată nu pot invoca necitarea lor pentru efectuarea actelor de procedură la o dată ulterioară.

Totodată, conform scrisorii datate cu 04 aprilie 2023 se atestă expedierea către participanții la proces a hotărârii emise de prima instanță (f.d.80).

În ceea ce vizează alegația recurenteii precum că, nu îi aparține semnătura aplicată pe avizul de recepție din 27 iulie 2023, dată de când ar fi aflat despre existența hotărârii judecătorești în sensul indicat de instanța de apel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, acest argument este declarativ, în condițiile în care nu a fost confirmat prin anumite înscrisuri.

Subsecvent, instanța de apel întemeiat a reținut că, adresarea Tamarei Prodan către Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Oficiul Teritorial Chișinău, la data de 02 octombrie 2023 și desemnarea, prin decizia din 02 octombrie 2023, a unui avocat din oficiu, care a luat cunoștință de materialele cauzei la data de 10 octombrie 2023, nu justifică repunerea în termen, în situația în care recurenta nu a infirmat că, nu a cunoscut anterior datei de 10 octombrie 2023 despre existența hotărârii judecătorești.

În atare situație, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține ca fiind neîntemeiat argumentul recurenteii precum că doar la 10 octombrie 2023 a aflat

despre existența hotărârii judecătorești din 10 martie 2023, în condițiile în care circumstanțele succesiv detaliate supra atestă contrariul și anume că, Tamara Prodan a cunoscut despre litigiul aflat pe rolul instanței, participând în cadrul unor ședințe de judecată în prima instanță.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră relevantă obligația părților de a se folosi cu bună-credință de drepturile procedurale în virtutea prevederilor art. 56 alin.(3), art. 61 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Părțile antrenate într-un proces, trebuie să se comporte cu bună credință în raport cu drepturile procedurale conferite de legislator și trebuie să urmărească cu bună-credință desfășurarea procesului, remarcă sugerată și de jurisprudența CtEDO. Jurisprudența constantă a CtEDO a stabilit că, revine primordial celor interesați să depună orice diligență pentru protejarea propriilor interese (a se vedea cauza Teuschler v. Germania (dec.), 47636/99, 04 octombrie 2001; cauza Agapito Maestre Sanchez v. Spania, 29608/02, 04 mai 2004).

Drept urmare, instanța de apel justificat a conchis că apelul declarat de către Tamara Prodan, prin intermediul avocatului Diana Panov, a fost depus cu omiterea termenului de atac prevăzut de lege.

Termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, postulat inserat în art. 362 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

La caz, instanța de apel întemeiat a conchis că, apelanta nu și-a realizat dreptul de contestare cu apel în conformitate cu art.116 alin.(4) din Codul de procedură civilă, nici începând cu data de 27 iulie 2023, dată la care a fost recepționată copia încheierii instanței de apel din 13 iunie 2023, prin care s-a stabilit ședința de judecată în vederea examinării cererii de repunere în termen a apelului declarat de partea oponentă (f.d.90-91, 96).

În situația în care materialele cauzei atestă cu certitudine că, instanța de judecată și-a onorat obligația de a înștiința pârâta despre litigiul aflat pe rol, de altfel, a participat și la examinarea cauzei în prime instanță, se confirmă ipoteza instanței de apel, care justificat a reținut că apelanta a omis termenul de contestare cu apel, iar alegațiile redade în motivarea cererii de repunere în termen, nu pot fi reținute în justificarea omiterii termenului de contestare.

Argumentele recurente sunt infirmate prin materialele cauzei, care denotă că, omiterea termenului pentru declararea apelului îi este imputabilă apelantei/recurente, având în vedere că, a avut posibilitatea reală de a depune cererea de apel în interiorul termenului prevăzut de art. 362 alin. (1) din Codul de procedură civilă.

Lipsa studiilor și vârsta recurente, la caz, nu pot justifica casarea încheierii contestate, în condițiile în care recurenta era în drept de a apela la asistență juridică garantată de stat inclusiv la etapa examinării cauzei în prima instanță.

Prin prisma respectării dreptului la un proces echitabil, inclusiv dreptul de acces liber la justiție, garantat de art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 5 din Codul de procedură civilă, relevat în jurisprudența CtEDO, precum și dreptul la un recurs efectiv garantat de art.13 din Convenție, circumstanțele relatate denotă că recurenta și-a neglijat posibilitatea de valorificare a drepturilor procedurale în modul și termenul stabilit de legiuitor.

Art. 113 din Codul de procedură civilă prevede că, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Art. 10 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă statuează că, sancțiunile procedurale sînt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În corolar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, instanța de apel corect a respins cererea de repunere în termenul de apel, ceea ce a determinat restituirea în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă a cererii de apel, ca fiind depusă în afara termenului legal.

Prin impunerea unor termene limite în vederea valorificării drepturilor pretinse a fi lezate se urmărește o bună administrare a justiției și asigurarea securității raporturilor juridice.

În ceea ce vizează argumentele recurente precum că partea oponentă, la fel, a aflat cu întârziere despre hotărârea pronunțată, însă anterior ei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că acest aspect a fost examinat de către instanța de apel prin încheierea din 03 octombrie 2023, la soluționarea cererii de repunere în termenul pentru declararea apelului de către partea oponentă.

Din considerentele redată, recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii contestate.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Tamara Prodan.

Se menține încheierea din 14 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Mihail Gonța, Mariana Gonța și Societate cu Răspundere Limitată „AMELDAR MG” împotriva Tamarei Prodan cu privire la repararea prejudiciului material, moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni